

CURIERUL ROMÂNESC

(RUMÄNSKA KURIREN)

STIFTELSEN RUMÄNSKA KURIREN

FUNDAȚIA CURIERUL ROMÂNESC

Anul 16, nr.175-177

PUBLICAȚIE TRIMESTRIALĂ

Aprilie - Iunie 1995

Ansvarig utgivare

SILVIA CONSTANTINESCU

Editor responsabil

Adress: Altvägen 99, 142 42 SKOGÅS, SWEDEN

Tel / Fax: + 46.8.771 74 17

De vorbă cu arhitectul **OCTAVIAN CIUPITU**

EU CRED CĂ NU AVEM NEVOIE NICI DE "OAMENI NOI" ȘI NICI DE "OAMENI TINERI", CI DE "OAMENI ÎN TOATE MINTILE"

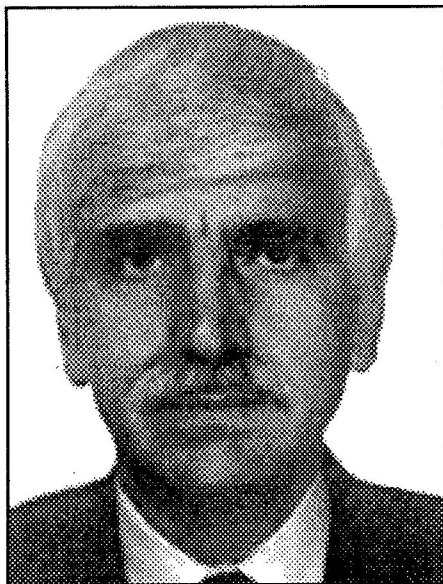
L-am cunoscut pe Octavian Ciupitu în 1965, când amîndoi eram studenți. În 1966 ne-am căsătorit și de atunci sîntem împreună și părinții a patru copii. Pe plan profesional, în ciuda meseriilor diferite am colaborat în toți acești ani. Chiar și la editarea CURIERULUI ROMÂNESC colaborăm dealtfel, întreaga familie.

Discuții despre societatea în care trăim, despre exil, despre artă și muzică am avut permanent, în acești 30 de ani împreună, iar cînd copiii au crescut au luat parte la ele. Această discuție am avut-o în aprilie 1995, de Paști.

Silvia Constantinescu.: Te întreb în scopul prezentării în paginile CURIERULUI ROMÂNESC: Cine ești Octavian Ciupitu?

Octavian Ciupitu: M-am născut în România, mai precis în București, în 1942. După examenul de diplomă de arhitect din 1966, am lucrat ca arhitect în București, Deva și Tirgu-Jiu. Începînd din 1975 76, isteria politică îndreptată împotriva persoanelor ce aveau rude în Vest, și ca urmare și împotriva mea, m-a dus treptat la emigrare, care s-a produs în 1977. Am venit în Suedia, unde mă aflu și acum. Aici mă ocup de proiectare de arhitectură, cercetare în domeniul istoriei arhitecturii și a metodologiei schițării și proiectării de arhitectură, pictură, desen și învățămînt în domeniul schițării de arhitectură, desen, acuarelă, istoria artei, antichități ș.a. Mă interesez de viața obștească din comuna de reședință, Huddinge, și activez ca vice-președinte al organizației de partid Moderat din sectorul Huddinge de răsărit, precum și ca supleant din partea aceluiași partid în cadrul consiliului politic pentru probleme de drumuri și străzi din comuna mea de reședință.

De la venirea în Suedia și pînă în 1987 am lucrat ca arhitect la Göteborg concentrat pe probleme de transformări și reconstrucții de școli. Printre sutele de proiecte executate se numără și transformarea școlii *Karl Johan*, proiectată de celebrul arhitect suedez *Gunnar Asplund* în 1927. În aceeași perioadă am proiectat și o serie de locuințe unifamiliale, precum și lucrări de transformări sau completări de hale industriale pentru întreprinderea de Tramvaie a comunei Göteborg.

Arhitectul Octavian Ciupitu

S.C.: A urmat mutarea la Stockholm...

O.C.: În 1987 m-am mutat la Stockholm, unde am participat, printre altele, la proiectarea complexului comercial *Sturegalleria*, pentru început în cadrul atelierului de arhitectură Alf Öreberg, apoi ca atelier de arhitectură cu firmă proprie. În cadrul complexului *Sturegalleria* am proiectat galeria de buticuri, care cuprinde zona dintre piața *Stureplan* și strada *Humlegård*. Proiectarea a constat în a forma și amenaja un spațiu arhitectural pentru circulație interioară în cadrul cvartalului între străzile ce-l determină și activitățile comerciale ce au fost apoi adăpostite în această zonă.

Ideea mea de bază a fost crearea unui mediu ambiant, care să amintească de o stradă interioară, în care curți cu lumină zenitală să creeze spații de destindere. Elementele arhitecturale pe care le-am folosit (pardoseli, elemente verticale și de închidere, etc.) au fost concepute în materiale naturale, cu caracter permanent, de preferință marmură, calcar și granit, sticlă și profile de

aluminiiu. Forme statice au fost combinate cu elemente dinamice de tipul bazin și fîntină arteziană, în scopul de a crea un contrast balansat.

Sturegalleria este un centru comercial și de birouri aflat în centrul orașului Stockholm și care se dezvoltă în aproape întregul cvartal adiacent pieței *Stureplan*. Format la sfîrșitul secolului trecut, acest cvartal a constituit centrul principal de interes și de înflînire a Stockholmului, cuprinzînd restaurante ca *legendarul Sturehof*, punctul de înflînire al avocaților, ziariștilor, scriitorilor și altor oameni de cultură, baie publică, magazine de tot felul și clădiri de birouri. Distrus în mare parte de un incendiu în 1984, cvartalul a fost remodelat și "înnobilat" în cadrul lucrărilor din perioada 1984-89, constituind, din nou, unul din punctele de atracție ale orașului Stockholm. Proiectul a fost prezentat de revistele de arhitectură "Arkitektur" din Suedia în numărul 6 din 1989 și "Abitare" din Italia în numărul 287 din 1990. În 1990, *Sturegalleria* a primit titlul de "Galeria Anului", titlu decernat de către Organizația Internațională a Galeriilor Comerciale cu sediul în Viena.

Au urmat alte proiecte, ca o fabrică de lapte și laboratoare la Lund, remodelarea unei școli și a unor locuințe unifamiliale în Skogås, ș.a.

În afara activității de proiectare duc activitate de cercetare și de conferențiar-oaspete pe lîngă instituții superioare de arhitectură din Suedia și din alte țări: la *Academia Regală de Arte* din Stockholm, secția pentru arta construcțiilor conferențiar invitat în domeniul arhitecturii clasice comparate în anii 1991-92; la Facultatea de arhitectură a Universității "La Sapienza" din Roma în 1992 - conferențiar-oaspete și organizatorul seminariului despre originile arhitecturii clasice în Suedia în anii 1600; la Institutul Politehnic din Torino, Facultatea de Arhitectură și Școala Postuniversitară de Specializare în Istoria, Analiza și Evaluarea Bunurilor Arhitecturale și Ambientale din Aosta conferențiar-oaspete pe tema arhitectura grădinilor neo-clasice din Suedia în 1993; lector invitat la Institutul Politehnic Regal din Stockholm, Facultatea de arhitectură, secția de metodologia proiectării pentru a organiza și conduce cursul de metodologia schițării de arhitectură în anul universitar 1992/1993, ș.a.

(continuare în pagina 14)

(continuare din pagina 1)

Am participat la o serie de concursuri de arhitectură în Suedia precum și la concursuri internaționale, ca de exemplu concursul internațional pentru Noul Muzeu Acropolis din Atena din 1989-90.

Propunerea mea în cadrul acestui concurs este prezentată de publicația anuală de arhitectură "The Classicist" din New York în numărul din 1995. În activitatea de cursuri și prelegeri se includ și cursurile pe care le țin la Universitatea Populară din Stockholm în specialitățile desen, acuarelă, istoria și teoria artei și antichități.

Galeria Sture

Activitatea mea de cercetare din domeniul istoriei și metodologiei arhitecturii a dus la o serie de comunicări și articole, ca de exemplu articolul "Villa Pisani din Bagnolo di Lonigo - unul dintre răspunsurile lui Andrea Palladio la chestiunea vilei", articol apărut în publicația trimestrială "Nordisk Arkitekturforskning" (Cercetare de arhitectură nordică) nr. 1/1992, sau comunicarea "De la grădina anglo-franceză la parcul filosofic un eseu asupra ideilor și lucrărilor de arhitectură de grădină ale lui Gustav III", prezentată la al IV-lea Simpozion Internațional de Grădini Princiare de la Racconigi, Italia, din 22-24 septembrie 1994.

Activez deasemenea ca pictor și desenator. Am expus în cadrul unor expoziții colective și personale în Suedia și în străinătate. Am expus la Paris, în saloanele de la Espace Laser, cu ocazia expozițiilor "Forum d'Artes Plastiques" din 22 noiembrie 1988 - 6 ianuarie 1989 și "Artistes contemporains" din 7 martie - 7 aprilie 1989.

În Suedia am expus în cadrul unor expoziții personale și colective la Galleri Ocisco din Göteborg în perioada 1983-86 și am avut o expoziție personală la Studioul de expoziții din Skogås (Stockholm) în perioada 5-24 iunie 1993. La această ultimă expoziție m-am prezentat cu circa 40 de lucrări: pictură în ulei pe pânză, acuarele și desene.

Aș vrea să remarc dintre aceste lucrări tripticul "Mortua est" reprezentând Răstignirea (ulei pe pânză din 1986), și "Dansul focului", o serie de nouă uleiuri pe pânză, artă abstractă expresionistă în care jocul flăcărilor se întruchipează în figuri omenești. Prezentări asupra mea ca artist plastic au apărut în Franța în "L'officiel des arts Annuaire international des arts plastiques" din Paris din 1988 și în Suedia în bianualul "Svenska konstnärer- Biografisk handbok" (Artiști suedezi- Manual biografic) începând din 1990.

S.C.: Procesul de democratizare început în România după căderea guvernului Ceaușescu este apreciat de observatorii străini că merge prea lent. Recent o delegație parlamentară suedeză a vizitat România și, și aprecierile parlamentarelor suedeze sînt în acest sens. Care este părerea ta despre evoluția democrației în România?

O.C.: Un proces de democratizare ar trebui să însemne un proces de trecere la o formă de organizare social-politică în care societatea respectivă devine o societate formată din producători-prorietari care participă direct la exercitarea puterii în comună și în stat.

Dar, o asemenea societate nu există nicăieri în vremea noastră. Ceea ce vedem astăzi în Occident se pot numi societăți demagogice, și nu democratice. Țările Occidentului trebuie, la rîndul lor, să abandoneze demagogismul și să revină, hotărît și asiduă, la dezvoltarea claselor mijlocii, factorul hotărîtor în formarea unor societăți democratice. Politica înseamnă a lua hotărîri planificatorii care afectează avuția oamenilor. Pentru a fi îndreptățiti la a hotărî asupra averii altora, oamenii trebuie să fie implicați cu propria lor avere - ei trebuie așadar, mai întîi de toate, să aibe avere. Condiția primordială a democrației este deci o societate de proprietari. Cîtă vreme nu există o societate formată în covîrșitoare majoritate de proprietari, nu se poate vorbi de democrație. Ceea ce trebuie făcut astăzi în întreaga lume, dacă vrem să avem democrație, este să se împroprietărească întreaga omenire. Consider că se impune nevoia unui "colonat" universal. România nu este exceptată. Ar trebui să fie mai ușor, poate, pentru țările ce trec printr-o perioadă revoluționară, cum este România, să-și împroprietărească locuitorii țărani, muncitori, intelectuali - și să-i transforme în producători-prorietari, în comparație cu țările industrializate, unde procesele de transformare se fac acumulativ și nu revoluționar: o asemenea transformare ar însemna o decumulare, ceva contrar mersului istoric de pînă acum.

Consider că, ațta vreme cît această împroprietărire nu este implementată, nu se poate vorbi despre democrație, ci, eventual, despre demagogie, ceea ce este cu totul altceva. Pe baza insuficiențelor dovedi ce le am aci în Suedia, apreciez, cu rezerve deci, că România de azi nu se îndreaptă spre democrație, ci spre o demagogie etatizantă într-un sistem economic de amestecătură.

Galeria Sture - Holul Mare

S.C.: Nu este un mod de a rezona pe care-l resping! Totuși vreau să folosim noțiunea "democrație" în sensul acceptat astăzi, adică pluralism politic, drept de vot pentru toți cetățenii, alegeri și presă liberă, economie liberă, proprietate privată. În acest sens România și-a început drumul spre democrație.

Sigur că acest drum este încet, ba mai mult împiedicat, pe de o parte de cei care au deținut puterea și încă o mai dețin, pe de altă parte de către cei cărora le este frică de schimbări, de cei cărora le este frică să-și hotărască singuri viața, după ce 50 de ani au fost obișnuși să le-o hotărască alții. Nu cred că cineva s-a așteptat ca peste noapte totă populația țării să treacă la un mod de gîndire democrat. 50 de ani de comunism și-au lăsat amprenta, evident!

Este vorba, așa cum spunea M.S. Regele Mihai, în

interviul pe care mi l-a acordat în 1993, de un "neajuns de mentalitate". Acest "neajuns de mentalitate" este poate piedica cea mai serioasă în problema privatizării ca și a trecerii la economia liberă, și aceasta face ca oamenii de afaceri străini să nu aibe curajul să investească în scară mai largă încă în România. Tu cum vezi această problemă?

O.C.: Investitorii vestici au nevoie de stabilitate politică în țara parteneră, stabilitate care reprezintă baza pentru garanția de stat acordată de statul propriu la afacerile cu străinătatea. Țările comuniste erau considerate stabile din punct de vedere politic, ceea ce făcea ca statele vestice să acorde investitorilor din țările proprii garanții de stat (adică asigurări că vor primi despăgubiri în caz de eșec) și credite financiare pentru a face afaceri cu țările comuniste.

Guvernele țărilor apusene consideră cum că țările Europei răsăritene ar fi astăzi caracterizate de instabilitate politică. Aprecieri este gravă, deoarece se referă la state a căror viață economică este în mod covîrșitor statală. Ca urmare, statele apusene nu-și mai asigură prin garanții de stat proprii investitori pentru eventualele eșecuri survenite în aceste țări. De aceea, această lipsă de interes pentru investiții în această parte a lumii! Excepția o constituie un mic număr de companii extra-statale, ce-și pot permite riscuri fără acoperire. O intercolaborare economică reciprocă cere, altfel, o identitate de sistem social-politic, și mai este mult pînă acolo.

S.C.: "Neajunsul de mentalitate" caracterizează în special pe cei în vîrstă și de aceea este necesară o perioadă mai îndelungată, cel puțin 10 ani, ca în fostele țări ale sistemului comunist să se instaleze guverne formate din o generație tînără, cu mentalitate democrată, în stare să înfăptuiască schimbările de structură în societate. Această teorie este îmbrășșată de mulți ziariști și oameni politici din Vest. Ce părere ai despre această teorie?

O.C.: Politica este un act de voință mînat de convingere. Ațit voința cît și convingerea au la bază condițiile concrete de viață. Pretinse sau reale, bunele intenții ale celor fără de căpătîi duc la demagogie, și nu la democrație. Diversele curente politico-ideologice puse în aplicare de către absolutiștii din mișcarea muncitorească, cum ar fi fascismul, comunismul, național-socialismul, falangismul și social-democratismul, au depozat individul și au dus la crearea "omului nou", fiecare după chipul și asemănarea sa. Este, poate, timpul să se pună capăt acestor mutații, și să ne concentrăm în restaurarea "omului în toate mințile". Cum se vede, afirmația este valabilă pentru toate societățile care s-au supus curentelor "moderne".

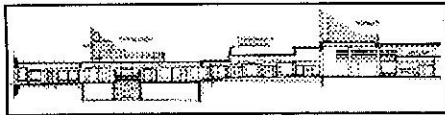
Societățile se simt bine dacă se conduc de către oameni compleți, ne-mutilați mental de ideile fixe ale ideologiei preferate. Eu cred că nu avem nevoie nici de "oameni noi" și nici de "oameni tineri", ci de "oameni în toate mințile".

S.C.: În vara trecută a avut loc la Paris simpozionul EXILUL ROMÂNESC - IDENTITATE ȘI CONȘTIINȚĂ ISTORICĂ. Ai participat la acest simpozion, cum apreciezi importanța acestui eveniment?

O.C.: Participarea mea la numitul simpozion s-a redus, de fapt, la asistare. M-a interesat tematica, dar m-a nedumerit emblematica...

Apreciez că exilul românesc are importanță în ceea ce privește factorul de semnalare, dar aș vrea să avertizez asupra unui pericol. Cel ce se plînge unui purtător de cuvînt, poate, din păcate, să creadă că prin aceasta cazul este rezolvat și închis, că alții ũ fac treaba. Fenomenul este general, foarte curent și în Apus. Nimic mai înșelător! Chiar dacă facem cunoscut prin altcineva nedreptatea ce ni s-a

făcut, "trebuie să ne cultivăm singuri grădina. "Nedreptății nu i se cuvine ajutor, ci "trebuie să șape acolo unde îi este locul"! Eventualul ajutor primit este un complement, nu un drept pretins.

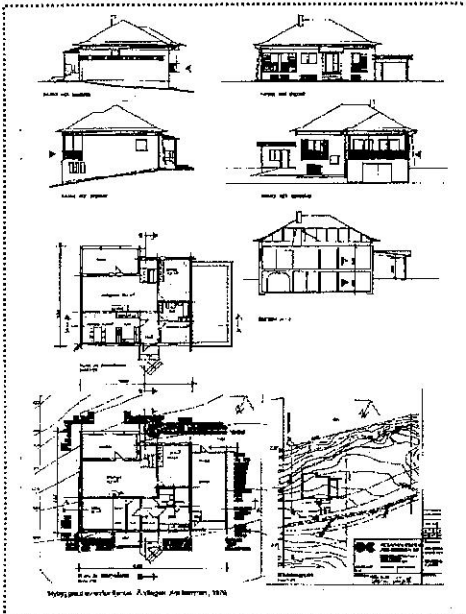

Secțiune din Galeria Sture

S.C.: Ești în exil de 18 ani. Ce semnificație are acest exil pentru tine? Găsești o semnificație aparte exilului românesc?

O.C.: Exilul românesc are semnificația ne-acceptanței. Aceasta îl face, cred eu, deosebit de o diaspora. Ne-acceptanța s-a permanentizat, în timp ce o diaspora presupune o dirijare din partea metropolei de origine. Așa cum văd eu lucrurile acum, exilul românesc s-a permanentizat și urmează pe făgașuri proprii.

S.C.: A avut exilul un rol important în informarea opiniei publice internaționale despre situația dezastruoasă din România comunistă? Ce rol are în situația actuală exilul sau, dacă dorești, diaspora?

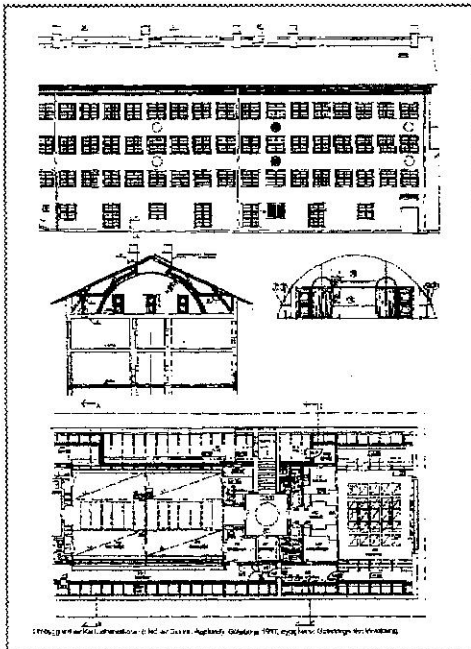
Locuință la Älväng - 1979

O.C.: Exilul românesc nu a fost și nu este o parte a opiniei publice internaționale, exilul românesc este propria sa parte de sine stătătoare. Făuritorii opiniei publice internaționale au fost informați, evident. Dar, să nu uităm căci făuritorii opiniei publice internaționale fac parte din aparatul puterii și, ca atare, suferă de corupție. Abnegația integră de informare a exilului românesc nu a avut efect hotărâtor, dar a fost folosită ca pretext de pocăire de către corupții făuritori ai opiniei publice internaționale, atunci când propriul lor interes le-a cerut-o, pentru a o da uitării mai apoi, cât mai repede posibil. Cine vrea să fie sigur că un lucru este dus la bun sfârșit, trebuie să-l facă el însuși. Ca atare, consider că opinia publică internațională trebuie tratată ca un fapt divers, ceea ce contează este ca exilul românesc să-și urmeze calea care consideră că i se potrivește.

S.C.: Cum vezi problema reinstaurării monarhiei în România? Ar putea aceasta da o altă imagine României în străinătate?

O.C.: O etapă în redresarea social-politică a României ar fi, după părerea mea, redresarea sa constituțională, ceea ce ar însemna, implicit, redresarea monarhiei în România. Explicat,

România ar avea obligația de a relua de unde s-a întrerupt, cu o monarhie constituțională în persoana Regelui Mihai I. În fond, în aceasta ar consta aceea garanție de stabilitate mult dorită în țările apusene, condiție a cărei îndeplinire ar rezolva, desigur, multe din problemele actuale ale României.

Școala Karl Johan, Göteborg

Personal, eu nu cred că imaginea României în străinătate trebuie să fie o preocupare în sine, ea este inevitabil rezultatul relațiilor și condițiilor de fond din țară. Ca urmare, preocuparea de bază ar trebui să se îndrepte către acest domeniu.

S.C.: Suedia are un număr mare de imigranți cu studii superioare, cărora nu li se recunosc studiile. Și imigranții cu studii superioare făcute în Suedia au probleme de angajare. A te afirmă în meseria ta, dacă ai origină imigrantă este deosebit de greu. Care consideri că sînt impedimentele afirmării ca străin?

O.C.: "Afirmarea" este asemănătoare realizării unui produs pe piața de mărfuri. Ca atare, ea depinde de logistică. Rețeta sigură a "afirmării" constă în a dispune de o logistică proprie. De aceea, pentru cine vrea să se "afirme", nu este ușor, indiferent de originea sa etnică. Așa căci, mă întreb dacă merită efortul... De cele mai multe ori, satisfacția vine din a-ți vedea de treabă!

S.C.: În Statele Unite există de mai mulți ani Academia Româno-Americană. Cum vezi importanța acestei Academii nu numai pentru exil, dar și contribuția acesteia la a face cunoscută cultura românească în lume?

O.C.: Nu mi s-a părut că Academia Româno-Americană face prea multă agitație în lume pentru a face cunoscut fenomenul cultural românesc, ci, mai degrabă, că activează îndreptat către românii înșiși, ceea ce nu este mai prejos. Faptul că este Româno-Americană o face, poate, limitată în anvergură la cele două școli culturale, română și nord-americană. Are, ca atare, o mare importanță pentru exilul românesc, în America de Nord în special, pe același criteriu, cred eu, al ne-acceptanței, ca și exilul în general. Personal, consider necesară, poate ca urmare a specificului problematic, și o academie a exilului românesc din Uniunea Europeană. În fond, să nu uităm, locuitorii acestei Uniuni Europene se pot considera astăzi, cu toții, concetățeni!

AGIR

ASOCIAȚIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA

Calea Victoriei nr. 118, 70179 București, telefon 40.1.659 41 60; fax 40.1.312 55 31

Stimate domnule coleg,

Asociația Generală a Inginerilor din România (AGIR) este o organizație profesională, cu autonomie deplină, neguvernamentală, apolitică și cu activitate non profit, care apără interesele profesionale și sociale ale inginerilor români.

Printre activitățile care vizează perfecționarea profesională a inginerilor - pe lângă cursuri, conferințe și dezbateri - AGIR organizează și simpozioane pe diferite teme tehnico-științifice.

În acest cadru, AGIR dorește să organizeze la București - între 25 și 27 septembrie 1995 - un Simpozion al inginerilor români de pretutindeni, cu tema: "Ingineria românească în lume", la care vă rugăm să ne faceți onoarea de a participa.

Prin prezența dv. și eventuala comunicare pe care o veți prezenta, sperăm să se ajungă atât la o informare profesională reciprocă, cât și la apropierea și conlucrarea amicală între inginerii români din țară și cei ce locuiesc în afara frontierelor acestora.

În acest scop, vă informăm și asupra programului cadru al acestui simpozion:

-luni 25 septembrie a.c. orele 18.00 - cocktail de primire, la sediul AGIR din București, Calea Victoriei nr. 118, et. 1;

-marți 26 septembrie: orele 9.00 - comunicări; orele 18.30 - concertul orchestrei inginerilor;

-miercuri 27 septembrie: orele 9.00 - comunicări; seara - recepție.

În zilele următoare se va organiza - la cererea dv. - o excursie, pe un traseu solocitat de dv.

Cu dorința de a vă avea alături de noi, vă rog să primiți expresia sentimentelor noastre de stimă

Prof.dr.ing. Mihai Mihăiță
Președinte

(continuare din pagina 13)

unei părți din teritoriul românesc pentru a-l scoate de sub incidența Constituției și a celorlalte legi ale țării.

E.C.: Aceasta nu este un proces de intenție? Aveți date ?

T.C.: Datele sunt conceptele care sunt promovate de către UDMR și de documentele de la ultimul congres de la Cluj-Napoca.

E.C.: Deci vorbiți de documente nu de poziții individuale ale unor persoane?

T.C.: De documentele! Nu mai vorbesc de părerile unor lideri, căci acestea nu fac decât să întărească această interpretare. Eu cred că drepturile de care beneficiază etnia maghiară sunt asigurate la nivelul celorlalte state democratice, adică le asigură păstrarea identității proprii, care este obiectivul final al tuturor instrumentelor juridice internaționale și politice în materie de minorități.

S.C.: Care este problema țiganilor?

T.C.: Problema țiganilor este mai mult o problemă socială. Dacă mai persistă suspiciuni legate de politica de la noi față de această etnie, modul în care aceștia se comportă în țările vest europene, arată clar că este vorba de un comportament asocial și acest lucru nu poate fi tolerat nici acolo nici la aici.